

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 49/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om sjömanspensioner, lag om införande av lagen om sjömanspensioner och lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 7 november 2006 en proposition med förslag till lag om sjömanspensioner, lag om införande av lagen om sjömanspensioner och lag om ändring av lagen om pension för arbetstagare (RP 251/2006 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

- regeringssekreterare Maritta Hirvi, social- och hälsovårdsministeriet
- chef för juridiska ärenden Aino Lassila, Pensionsskyddscentralen
- pensions- ja försäkringschef Ove Herrlin, Sjömanspensionskassan
- förbundssekreterare Pekka Teräväinen, Finlands Sjömans-Union rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- Skriftligt utlåtande har lämnats av
- Finlands Redarförening
 - Finlands Skeppsbefälsförbund.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om sjömanspensioner som gäller arbetspensioner för sjömän ska revideras. Arbetspensionslagarna för löntagarna inom den privata sektorn har med undantag för lagen om sjömanspensioner slagits samman till en lag om pension för arbetstagare, som träder i kraft vid ingången av 2007. Samtidigt moderniserades och förtydligades lagstiftningen om arbetspension för löntagare. Pensionsskyddet för sjömän bestäms huvudsakligen på samma sätt som pensionsskyddet för andra löntagare. Men i lagen om sjömanspensioner finns det särskilda bestämmelser som saknas i lagstiftningen om pension för andra löntagare. De gäller sjömännens sänkta ålder för ålderspension och de sär-

skilda tillväxtprocentsatserna för pensionen, finansieringen av pensionsskyddet och förvaltningen av sjömanspensionskassan.

Den gällande lagen om sjömanspensioner föreslås bli ersatt med en ny lag om sjömanspensioner och en lag om införande av den. Strukturen i den nya lagen om sjömanspensioner och de tydligare och noggrannare formuleringarna i de enskilda bestämmelserna motsvarar strukturen i lagen om pension för arbetstagare och lydelsen i de bestämmelser som gäller samma sak. I den nya lagen om sjömanspensioner beaktas samtidigt behoven av innehållsliga ändringar i lagen om pension för arbetstagare. I den nya lagen om sjömanspensioner bibehålls pensionsskyddet för

sjömän på samma nivå som nu, och de föreslagna ändringarna spelar också i övrigt bara en obetydlig roll för sjömannens pensionsrätt.

Utöver följdändringarna på grund av lagen om pension för arbetstagare ska bestämmelserna om förvaltning av sjömanspensionskassan i den nya lagen om sjömanspensioner moderniseras med hänsyn till den bolagsrättsliga lagstiftningen om medelsförvaltning och revision i fråga om andra pensionsanstalter inom den privata sektorn.

Den nya lagen om sjömanspensioner föreslås träda i kraft genom en separat lag om införande av lagen. Lagen om införande ska enligt försla-

get innehålla både bestämmelser om ikraftträdandet av lagen om sjömanspensioner och bestämmelser om de fribrev som uppkommit i samband med pensionsreformen 2005 samt bestämmelser om den rätt till deltidspension som gäller sjömän födda före 1947 och den rätt till arbetslöshetspension som gäller sjömän födda före 1950.

I propositionen föreslås också att vissa bestämmelser i lagen om pension för arbetstagare ses över på grund av den föreslagna nya lagen om sjömanspensioner.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Det föreslås fortfarande bli föreskrivet om pensionskyddet för sjömän separat från det som föreskrivs om arbetspension för löntagare i den privata sektorn i övrigt. När den nya lagen om pension för arbetstagare träder i kraft måste pensionskyddet för sjömän ändras på flera punkter och därför har lagen om sjömanspensioner skrivits om helt och hållet för att göra lagstiftningen tydligare. Den moderniseras och samordnas genom den nya lagen. Utskottet finner det anmärkningsvärt att pensionslagstiftningen i både privat och offentlig sektor i alla delar har reviderats under de senaste fem åren i och med att lagen om sjömanspensioner blir antagen.

I den omfattande pensionsreform som trädde i kraft 2005 accepterades det att pensionskyddet för sjömän på många punkter avviker från pensionskyddet enligt lagen om pension för arbetstagare. Möjligheten till sänkt pensionsålder och de särskilda tillväxtprocentsatserna för pensionen bibehölls och varken i dem eller andra pensionspolitiska grundläggande principer föreslås nu några ändringar. De föreslagna innehållsliga ändringarna i pensionskyddet — som bl.a. gäller deltidspension, rehabilitering och familjepension — svarar mot de ändringar som godkänts i lagen om pension för arbetstagare och som träder i kraft i början av 2007.

Reformen innebär många ändringar i verkställigheten av sjömanspensioner och inte minst i de datasystem som behövs för att verkställa dem. När den nya lagen träder i kraft införs ett intjäningsregister som är gemensamt för arbetspensionsanstalterna. Arbetspensionskassan har i framtiden en allmän skyldighet att övervaka att arbetsgivarna i sjöfartsbranschen uppfyller sin lagfästa försäkringsskyldighet. Pensionskassan ska också övervaka försök att kringgå eller missbruka skyldigheten att ordna med pensionskydd. I lagen föreslås strängare påföljder för arbetsgivaren för försummelse av försäkringsskyldigheten. Övervaknings- och straffbestämmelserna ska samordnas med lagen om pension för arbetstagare.

Preskriptionstiderna kommer att förkortas stegvis så att den från 2007 fram till 2013 förkortas från tio till fem år. Pensionskassan ska varje år sända arbetstagaren uppgifter om de inkomster som antecknats i inkomstregistret och om den intjänade pensionen. Sjömanspensionskassan ska inte vara skyldig att kontrollera retroaktivt att inkomstuppgifterna stämmer för en längre tid än fem år. Bara om arbetstagaren ostridigt kan påvisa att han eller hon för mer än fem år sedan har haft arbetsinkomster som borde ha försäkrats enligt lagen om sjömanspensioner ska ar-

betsinkomsterna beaktas som pensionsgrundande.

Reformen innebär att sjömän får bättre möjligheter att övervaka att det inte finns luckor i deras eget pensionsskydd, men samtidigt ökar deras ansvar för att kontrollera alla pensionspåverkande uppgifter. Utskottet understryker att de försäkrade enligt lagen om sjömanspensioner effektivt bör informeras om inkomstregisterutdragets juridiska betydelse.

I den nya lagen ingår också reviderade bestämmelser om sjömanspensionskassans förvaltning, medelsförvaltning, solvens och revision. Behörighetsvillkoren för ordföranden eller vice ordföranden och verkställande direktören för sjömanspensionskassans fullmäktige skärps. I framtiden måste de ha god kännedom om arbetspensionsförsäkring. Det är motiverat att skärpa behörighetsvillkoren eftersom sjömanspensionskassan i likhet med andra arbetspensionsanstalter tillåts ta större risker i sin investeringsverksamhet.

Detaljmotivering

Lagförslag 1

55 §. *Efterlevande makes rätt till pension.* Hänvisningen i 2 mom. 2 punkten måste korrigeras så att där hänvisas till den gällande folkpensionslagen.

117 §. *Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa.* Hänvisningen i 1 mom. måste korrigeras så att där hänvisas till 45 § i folkpensionslagen.

167 §. *Utnämmande av fullmäktige och fullmäktiges sammansättning.* Utskottet föreslår en teknisk korrigering i paragrafen. Den påverkar inte den svenska texten.

191 §. *Tillämplig lag.* Paragrafen svarar till innehållet mot 51 § 1 och 2 mom. i den gällande lagen om sjömanspensioner, men så att den också beaktar följdändringarna på grund av regeringens proposition med förslag till revisionslag och lagar som har samband med den (RP 194/2006 rd), som är under behandling i riksdagen.

192 §. *Val av revisorer och revisorerernas behörighet.* Paragrafen svarar till innehållet mot 51 § 2 och 3 mom. i gällande lag om sjömanspensioner, men så att den också beaktar följdändringarna på grund av propositionen med förslag till revisionslag och lagar som har samband med den, som är under behandling i riksdagen.

194 §. *Rätt att kräva förordnande av revisor.* Paragrafen svarar till innehållet mot 51 a § i den gällande lagen om sjömanspensioner, men så att den också beaktar följdändringarna på grund av propositionen med förslag till revisionslag och lagar som har samband med den, som är under behandling i riksdagen.

Lagförslag 3

120 §. *Betalning av pensionen till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa.* Utskottet föreslår att hänvisningen i 1 mom. korrigeras så att där hänvisas till 45 § i folkpensionslagen.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslag 2 godkänns utan ändringar och

att lagförslag 1 och 3 godkänns med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

*Utskottets ändringsförslag***1.**

Lag
om sjömanspensioner

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

<p>I AVDELNINGEN</p> <p>Allmänna bestämmelser</p> <p>1 kap.</p> <p>Lagens syfte</p> <p>1—3 § (Som i RP)</p> <p>2 kap.</p> <p>Lagens tillämpningsområde</p> <p>4—7 § (Som i RP)</p> <p>II AVDELNINGEN</p> <p>Bestämmelser om pensioner och rehabilitering och om verkställandet av dem</p> <p>3 kap.</p> <p>Pensions- och rehabiliteringsförmåner</p> <p>8—54 § (Som i RP)</p>	<p style="text-align: right;">55 §</p> <p style="text-align: center;"><i>Efterlevande makes rätt till pension</i></p> <p>(1 mom. som i RP)</p> <p>Rätt till efterlevandepension har också en sådan efterlevande make vars äktenskap hade ingåtts innan den efterlevande maken fyllde 50 år och förmånslåtarens 65 år och äktenskapet hade varat minst fem år, om</p> <p>(1 punkten som i RP)</p> <p>2) den efterlevande maken hade fått invalidpension enligt en arbetspensionslag eller folkpensionslagen (347/1956) i minst tre års tid vid förmånslåtarens död.</p> <p>(3 och 4 mom. som i RP)</p> <p style="text-align: right;">56—63 § (Som i RP)</p> <p>4 kap.</p> <p>Bestämmande av pension</p> <p>64—96 § (Som i RP)</p> <p>5 kap.</p> <p>Primära förmåner som dras av från pension</p> <p>97—100 § (Som i RP)</p>
--	--

6 kap.

Beaktande av förändringar i löne- och prisnivån101 och 102 §
(Som i RP)

7 kap.

Ansökan om pension och beslut103—108 §
(Som i RP)

8 kap.

Utbetalning av pension, dröjsmålsförhöjning och återkrav109—116 §
(Som i RP)

117 §

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 45 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 1 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall pensionskassan betala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen till sitt belopp motsvarar den förmån som Folkpensionsanstalten har betalat för samma tid till ett för stort belopp.

(2—5 mom. som i RP)

118—124 §
(Som i RP)

9 kap.

Ändringssökande125—137 §
(Som i RP)

III AVDELNINGEN

Bestämmelser om försäkring och fördelning av kostnader

10 kap.

Ordnande av pensionsskydd och avgifter till pensionskassan138—152 §
(Som i RP)

11 kap.

Bestämmande av kostnader mellan pensionsanstalterna153—161 §
(Som i RP)

12 kap.

Tillsynen över ordnandet av försäkring162—165 §
(Som i RP)

IV AVDELNINGEN

Pensionskassans förvaltning

13 kap.

Pensionskassans ledning166—190 §
(Som i RP)

14 kap.

Revision av pensionskassan

191 §

Tillämplig lag

I fråga om revision av pensionskassan gäller vad som föreskrivs i detta kapitel och i revisionslagen (/).

(2 mom. *utesl.*)

(2 mom. som 3 mom. i RP)

192 §

Val av revisorer och revisorerernas behörighet

För revision av pensionskassans bokföring, bokslut och verksamhetsberättelse samt förvaltning skall utses minst två revisorer och för dem revisorssuppleanter, som uppfyller motsvarande behörighetsvillkor. Minst en revisor och en revisorssuppleant skall vara en (*utesl.*) i revisionslagen *avsedd, av Centralhandelskammaren godkänd revisor eller av Centralhandelskammaren godkänd revisionssammanslutning.*

En revisor skall utses att såsom övervakningsrevisor sörja för att pensionskassans bokföring och förvaltning övervakas effektivt under räkenskapsperioden. Dessutom skall en revisor eller en revisorssuppleant utses till ställföreträdare för övervakningsrevisorn. Övervakningsrevisorn och dennes ställföreträdare skall vara *en* sådan *revisor* som avses i *1 mom.*

193 §
(Som i RP)

194 §

Rätt att kräva förordnande av revisor

Försäkringsinspektionen skall på anmälan förordna en behörig revisor för pensionskassan, (1 punkten som i RP)

2) om en revisor inte är behörig enligt denna lag eller (*utesl.*) revisionslagen eller inte är obe-

roende på det sätt som avses i (*utesl.*) i revisionslagen.

(2 mom. som i RP)

Försäkringsinspektionen skall i ett sådant ärende som avses i *1 mom. och som gäller oberoende* begära ett utlåtande av Centralhandelskammarens revisionsnämnd innan ärendet avgörs.

Innan ett i *1 mom.* avsett förordnande av revisor meddelas skall pensionskassans styrelse höras. Förordnandet gäller fram till det att för pensionskassan i föreskriven ordning utsetts en revisor i stället för den revisor som Försäkringsinspektionen förordnat.

195 §
(Som i RP)

15 kap.

Pensionskassans bokslut och verksamhetsberättelse196—199 §
(Som i RP)

16 kap.

Pensionskassans ansvarsskuld och täckningen av ansvarsskulden200—202 §
(Som i RP)

17 kap.

Placering av pensionskassans medel203—205 §
(Som i RP)

18 kap.

Pensionskassans solvens206—210 §
(Som i RP)

19 kap.

Tillsynen över pensionskassan211—214 §
(Som i RP)

21 kap.

Kompletterande bestämmelser och ikraftträdande222—231 §
(Som i RP)

V AVDELNINGEN

Särskilda föreskrifter

20 kap.

Utlämnande, erhållande och hemlighållande av uppgifter215—221 §
(Som i RP)**3.****Lag****om ändring av lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen av den 19 maj 2006 om pension för arbetstagare (395/2006) 120 § 1 mom., 175 § 3 mom., 179 § 1 mom. 1 och 9 punkten samt 3 mom. och 181 § som följer:

120 § (Ny)

Betalning av pension till Folkpensionsanstalten eller en arbetslöshetskassa

Om en arbetstagare tillfälligt har fått pension som utbetalats av Folkpensionsanstalten enligt 45 § i folkpensionslagen eller ovan nämnda pension och bostadsbidrag enligt 1 § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (591/1978) för samma tid för vilken arbetstagaren med anledning av ändringssökande beviljas pension enligt denna lag retroaktivt, skall pensionsanstalten be-

tala den retroaktiva pensionen till Folkpensionsanstalten på dess yrkande till den del pensionen motsvarar beloppet av den förmån som Folkpensionsanstalten betalat till ett för stort belopp för samma tid.

 175, 179 och 181 §
(Som i RP)

 Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

ShUB 49/2006 rd — RP 251/2006 rd

Helsingfors den 5 december 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Anneli Kiljunen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd
Juha Rehula /cent

Paula Risikko /saml
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäin /sd
ers. Jaana Ylä-Mononen /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.